

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 3 2 ● 2004

Provincie van rozenkransjes

Geheimzinnig plantje

Het rozenkransje (*Antennaria dioica*) is één van de geheimzinnigste plantjes in Noord-Holland. Wie ze wil zien kan beter naar de Alpen, daar zijn ze vrij algemeen. In Nederland weet alleen een klein groepje insiders waar ze staan.

Het rozenkransje behoort tot de composietenfamilie. Het is een laag, kruipend plantje met aan de onderkant viltig behaarde spatelvormige blaadjes. Door de kruipende groeivorm vormt de soort kleine matjes. Een bijzonderheid is dat het plantje tweehuizig is. De mannelijke en de vrouwelijke bloemen zien er zelfs op afstand verschillend uit. De vrouwelijke hoofdjes zijn donkerroze, de mannelijke hoofdjes zijn veel lichter gekleurd.

Het rozenkransje is één van de 25 soorten waaraan in 2003 speciale aandacht is besteed door Floron. Dat heeft veel recente informatie opgeleverd. Zo weten we nu dat Noord-Holland de belangrijkste provincie is geworden voor deze soort. Van oudsher is het in onze provincie te vinden in de duinen en op de zandgronden van het Gooi.

Vragen om moeilijkheden

Het plantje stelt subtiele eisen aan zijn standplaats. De vegetatie mag niet te ruig zijn, het houdt van een korte, afgegrasde grasmatt. De bodem mag niet te zuur zijn, maar ook niet te basisch, niet te nat en niet te droog en zeker niet te voedselrijk. Zulke hoge eisen stellen is natuurlijk vragen om moeilijkheden.

Vondsten van bijzondere en minder bijzondere planten kunt u altijd doorgeven aan de plaatselijke coördinator van de stichting FLORON (FLORistisch Onderzoek Nederland). In Noord-Holland zijn verschillende districten. Namen en adressen van de districtskoördinatoren zijn te vinden op de website van FLORON: www.floron.nl.

Het gaat dan ook niet goed met de soort. In de eerste helft van de twintigste eeuw gingen veel groeiplaatsen verloren door ontginning. Later deden zure regen en stikstofdepositie ook veel groeiplaatsen in reservaten verloren gaan. In het binnenland is nu nog één groeiplaats in Drenthe, en één op een terrein van het Goois Natuurreservaat over. In het Gooi gaat het om een klein aantal exemplaren. Nog uitgezocht moet worden of hier zowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren over zijn. Als dat niet het geval is, is de kans op verdere verspreiding minimaal.

In de Noord-Hollandse duinen is de situatie gelukkig minder kritiek. De standplaatseisen van de soort geven al aan waar we er naar uit kunnen kijken: tussen Egmond en Bergen, op de overgang van kalkrijke naar kalkarme duinen. Van oudsher is dit een gebied waar veel zeldzame soorten voorkomen en gelukkig is ook het rozenkransje nog op diverse plaatsen aanwezig. Veel gegevens in het Noord-Hollands Duinreservaat zijn verzameld door Evert Maarschall en Rienk Slings.

Andere belangrijke groeiplaatsen vinden we in de Texelse duinen. Die zijn overwegend kalkarm, maar er komen ook minder zure plekken voor. Ook hier zijn rozenkransjes te vinden. De gegevens van Texel zijn verzameld door Kees Bruin van Staatsbosbeheer. Verrassend was de melding van vier tot nu toe onbekende 'kilometerhokken'. Onbekend is of de soort zich heeft uitgebreid, of dat deze groeiplaatsen eerder over het hoofd zijn gezien.

Op Schiermonnikoog gaat het helemaal niet zo goed. Veel groeiplaatsen verruigen, vooral doordat de begrazing door konijnen vermindert is. Ook in Noord-Holland is de konijnenstand flink achteruit gegaan. Hopelijk leidt dat op termijn niet tot het verdwijnen van dit bijzondere plantje.

● Rozenkransjes.
Foto's: Piet Zomerdijk

